

**Dokumendihaldusnõukogu koosoleku
protokoll (07.05.2019)**

14.05.2019 nr 26-3/19-0106/3712

Tallinn

Algus: 13.00

Lõpp: 16.40

Juhatas: Liivi Karpištšenko

Protokollis: Svea Žurba (Tallinna Majanduskool)

Võtsid osa: Liis Laaneloog (JuM esindaja)

Hille Oidema (VäM esindaja)

Aila Schmidt (KuM esindaja)

Mait Kask (HTM esindaja)

Kristiina Laius (KeM esindaja)

Liivi Leomar (SiM esindaja)

Mariko Männa (MKM esindaja)

Kärt Allert (SoM ja RaM esindaja)

Kaire Karp (Riigikantselei esindaja)

Lea Baumann (SiM esindaja)

Reeli Lek (KaM esindaja asendaja)

Küllli Vanaselja (MeM esindaja)

Mari Roots (Eesti Linnade ja Valdade Liit esindaja)

Puudusid: Sander Randorg (RIA esindaja)

Pille Noodapera (RA esindaja)

Kutsutud: Maarika Tork (RaM esindaja)

Alar Teras (MKM ITAO)

Andres Ruubas (MKM siseturu osakond) saabus kl 15.09

Maris Punder (MKM ITAO praktikant)

Päevakord:

1. Riigihanked – protsess, dokumendid, dokumendihaldussüsteem (DHS) ja riigihangete register (RHR)
2. Kuidas teavet säilitada andmetena, klassikalist dokumenti loomata
3. DVK-lt DHX-ile ülemineku hetkeseis
4. Valitsusasutuste dokumendihaldus
5. Muud küsimused, järgmine koosolek

Liivi Karpištšenko avas koosoleku, tutvustas päevakorda ja kutsutud külalisi.

1. Riigihanked – protsess, dokumendid, DHS ja RHR

Liivi Karpištšenko – Kuna arhiivieskirja alusel luuakse liigitusskeem protsessianalüüsi tulemusel, siis eeldasin, et protsesse on võimalik liigitusskeemist tagurpidi tuletada. Lühidalt tehtud järeldustest (slaidid lisatud protokollile).

Liigitusskeemid kajastavad seda, mis toimub DHS-is. Rahvusarhiivi ASTRA-s ei saa edaspidi nii teha, et sama sari on kahe erineva infosüsteemiga seotud, vaid tuleb näidata, mis on põhisüsteem, kus asju hoitakse. Koopiad on teine teema. Liigitusskeemidest oli näha, et dokumendihalduslikult on samad dokumendid eri organisatsioonides väga erinevalt organiseeritud. Näiteks hanke läbiviimine: ühel pakkumuste küsimine, kirjavahetus, komisjoni protokoll – kõik eraldi sarjades, teisel ka lepingud samas sarjas, kolmandal kõik riigihangete dokumendid ühes sarjas. Vahet ei näinud ka seal, et näiteks oleks mingisugune ühetaolisus Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK) hanketeenuse kasutamisel või ka neil, kes ei kasuta. Samadel dokumentidel olid erinevad säilitustähtajad eri asutustes, lisaks ka numeratsioon ja pealkirjad erinevad. Huvitav oli ka see, et hankega seotud käskkirjad on üldkäskkirjade sarjas, millele on antud arhiiviväärtus. Siis tekib see küsimus, et kas nüüd hankekomisjoni koosseisu või mõne hanke alusdokumendi info muutub arhiiviväärtuslikuks ja kas see on põhjendatud? Minu arust pigem küsitav, ootan teie arvamusi. AvTS-i alusel määratakse sarjadele võimalikud juurdepääsupiirangu alused, alati tuleb vaadata eraldi dokumenti, aga sarjade alusel saab määrata piiranguid. Konsulterisin AKIga ja perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 36 ei ole piirangu alus. Võis märgata, et DHS-is registreeritud dokumentide hulk väike, suuremad numbrid KaM, MeM, MKM. Arvasin, et saan liigitusskeemi kaudu protsessi taastada, aga ei. Sain infot, kuidas protsess käib, kui kasutatakse RTK teenust.

Kaire Karp – RTK küsib sisendit, teeb asutuste ühtse hankeplaani, mis tuleb e-postiga. Kooskõlastus toimub DHS-is, plaan DHS-ist väljavõetud töövoos kinnitusega RTK-sse e-kirjaga tagasi.

Liivi Karpištšenko – Töövoos kirjelduses mida vaadatakse? Küsisin ka RTK-st, et kus nemad hoiavad dokumente. Vastati, et sisemine infosüsteem ja eraldi e-post ning süstematiseeritult sisemisel võrgukettal. Midagi ilmselt ka RHRis.

Maarika Tork – Hankeplaani kokkupanemine, koondamine, vaatamine, vajaduste kogumine – viimaste aastate teema. Plaanis uus riigihangete plaan, uus arendus, mille võtab RIK arendamisse. RTK, RIK ja veel mõni hankija. Hankeplaani vajaduste analüüs on kavas, et just seda sama suurt töövoogu paremini toimetada. Kõik hankijad saavad vajadused esitada ja RTK saab siis koondi. Selle tulemil dokument, mida saab allkirjastada ja sealt edasi liidestus RHR-iga jne. Praegu paari aasta perspektiivis.

Liivi Karpištšenko – Kas on infot ka nende asutuste kohta, kes pole RTK teenust varem kasutanud?

Maarika Tork – Rakenduse kaudu saavad hankeplaani kokku panna kõik asutused, nii nagu soov on. Ma arvan, et on paindlikum lahendus teha ka vahepeal muudatusi. Sealt edasi juba RHR aitab erinevate vormidega, maksumus jne. Mõistlik kasutusele võtta selle asemel, et Exceli tabelleid teha.

Liivi Karpištšenko – Võtan kokku. Hankeplaani koostamine hetkel töös. Kinnitatud töövoos RTK-sse saatmise vajadus küsitav. Paari aasta perspektiivis tuleb parem tulemus, vahepeal pole vaja ajutisi lahendusi luua, proovime seni lihtsalt hakkama saada. Järgmiseks hanke alusdokument. Samamoodi liigutatakse edasi-tagasi ka alusdokumente, enne kui hange RHR-i jõuab. See ilmselt sisu poole pealt, kuna sisu tuleb asutusest.

Kärt Allert – Kas oli arusaadav ka, kus räägitakse hankedokumentide moodustamisest käskkirjaga? Miks ma seda küsin, on see, et meie pole veel muutnud liigitusskeemi. Tööprotsessid

on muutunud, liigituskeem on uuendamisel. Siin on toodud sisuline kommentaar protsessi kohta, kas see protsess tuli liigituskeemist?

Liivi Karpištšenko – Ei, umbes neli asutust saatis ka protsessi kirjelduse, näited on asutuse kirjeldusest. Mälu järgi selline asutus, kus oli koostöö RTK-ga. Kui asutus on RTK teenuse kasutaja, kas hankekomisjon siis puutub asjasse? Või on komisjonis hindajad? Oskate kommenteerida?

Lea Baumann – Päästeamet teeb täpselt nii nagu siin näidatud.

Kaire Karp – Meil on majasisine kooskõlastusring, RTK-le läheb töövoos fail, meile lõpuks leping DHS-i. Pole dubleerimist. Teeme ka lihtsustatud korras hankeid ja selleks samuti olemas majasisene kord.

Maarika Tork – Hanke alustamise ja hankekomisjoni käskkiri võib olla ka asutuses üks. Nii nagu asutus on paika pannud, nii toimubki, seda ei pea RHR-i panema. Kui keegi nii teeb, siis on see oma DHS-is. RHR-is on sisedokumentide lahter iga dokumendi juures, nii et tasub käskkirjad vms sinna juurde panna, siis on kõik ühes kohas. Me oleme nüüd teinud juurde uues registris hankedokumentide kooskõlastuse. Ei pea enam DHS-ist kopeerima, vaid saab teha läbi RHR-i. Pakkumused elektrooniliselt, hanke läbiviimine peab olema algusest lõpuni elektrooniline. Pakkumused konfidentsiaalsed, peab olema tagatud, et enne otsust pole ligipääsu ning ka pärast ainult volitatud isikutel. Kopeerimist ei tohi olla. RHR võimaldab teha nendest samadest andmetest otsuse tulemused ja teeb korrektse otsuse dokumendi. RTK-s on hankespetsialistidel õigus allkirjastada, seda tuleks asutuse sees mõelda, kellele pädevus anda, ja mitte ajada keeruliseks.

Mariko Männa – Meil võitja pakkumus läheb DHSi, ülejäänud mitte.

Maarika Tork – Protokolli kui sellist pole enam kohustust teha, aga otsust on võimalik teha süsteemipõhiselt, mis võib olla ka samas protokoll. Otsusest saab teavitada läbi RHR-i ja otsus jääb RHR-i. Lepingu kohta on vaja sisestada metaandmed, vaja avaldada hankelepingu teave.

Liivi Karpištšenko – Kas on arutlusel olnud, et äkki kuidagi ühtseid lepingu andmekirjeldusi koostada või kokkuleppeliselt variante ühtlustada? Seda on palju räägitud just pakkujate poolt, et igal asutuse erinev lepingu vorm.

Maarika Tork – Tuleneb rohkem võlaõigusseadusest, mitte riigihankest tulenev ja rohkem juristide teema, aga eks peab arutama. Lepingu põhiandmed on meil avalikult RHR-is ja fail ise ei ole. Alusdokumentides on ikkagi põhiandmed ja see on avalik. Ma ei tea kuidas DHS-is AK pannakse? Miks on üldse asutusesiseseks kasutamiseks, kui projekt on avalik, maksumus on avalik?

Mariko Männa – Pakkumus alati lepingu osa, sellepärast on AK, et konkurendid ei näeks.

Maarika Tork – Praeguse lahendusega ei saagi lepingu faili avalikuks teha RHR-is. Kontrollijad saavad ligi, lepingu faili saab panna üles. Aga siit siis teema, et kas peaksid olema avalikud ja milleks konfidentsiaalsus. See on tuleviku teema.

Liivi Karpištšenko – Riigikantseleis on võimalik panna dokumendile eraldi failide kaupa AK märke. Kui pakkuja ütles, et lisa 2 sisaldab ärisaladust, siis saab panna märke ainult lisale 2. Kui asutuse DHS-is pole seda võimalust, siis peab panema kogu lepingu AK.

Maarika Tork – Uue riigihangete seadusega pakkujal kohustus öelda, kas on ärisaladus. Paljude Euroopa Liidu liikmesriikides on avalikustamine kohustuslik ja ei tehta enam ka kesksel makset, kui on leping üles laetud. Eraldi riigi lepingute registrid olemas. Kui kõik kohe panna

ärisaladuseks, see pole tegelikult põhjendus. Ja isegi pakkumus on konfidentsiaalne edukaks tunnistamiseni, edasi tuleb vaadata ärisaladuse põhjendust siis.

Liivi Karpištšenko – Edasiarutamise koht on olemas. Lisaks arved. Kunagi arutasime e-arvetele üleminekut ja meie tegime sellise ettepaneku, et kui kõik on täietud või tellimus on kohal ja ma kinnitan seda süsteemis, siis arvet ei ole vaja esitada, vaid lepingus näidatud aja jooksul läheb asi maksmisele.

Maarika Tork – E-hangete puhul võib olla ühes süsteemis, aga meil Eestis pole raamatupidajad samas süsteemis. Praegu on RHR pigem mõeldud riigihanke läbiviijale. Kui on leping sõlmitud, siis RTK-1 on SAP süsteem lisaks kasutusel ja seda ei hakata arendama uuesti. E-arvetega tegelev ametnik arvas, et RIK-i arendatud tasuta e-arvete koostaja E-Arveldaja võiks olla liidestatud RHR-iga. Ettevõtja on oma pakkumuse ära teinud, leping olemas, allkirjastatud ja lihtne oleks ju, kui arve tuleks läbi registri. Tuleb edasi mõelda ja arutada. Lepingute haldus tekitab oma vajadusi juurde, tulevikus on vaja kindlasti täiustada.

Liivi Karpištšenko – Millised on nõukogu ettepanekud ja kommentaarid?

Mariko Männa – Kõik võiks olla riigihangete registris.

Mari Roots – Sama lahendus ka kohalike omavalitsuste hangetele.

OTSUSTATI:

1.1 Võtta saadud info teadmiseks.

1.2 Anda RaM-ile edasi ettepanek, et viia kõik riigihangetega seotu üle riigihangete registrisse ja pidada silmas ka linnade ja valdade hankeid.

1.3 Nõukogu liikmetel kontrollida üle säilitustähtajad ja vaadata üle juurdepääsupiirangud.

2. Kuidas teavet säilitada andmetena, klassikalist dokumenti loomata

Liivi Karpištšenko – See teema on kunagi nõukogus juba olnud, kui Hanno Vares Rahvusrhiivist rääkis standardist EVS-ISO 16175-3:2012. Seal oli hea joonis selle kohta, kuidas relatsioonilises andmebaasis saavad tabelite andmeväljade andmetest kokku erinevad dokumendid.

Alar Teras – Andmebaasi kirje on see, millest põhiliselt räägime ja majandustegevuse registri (MTR) näitel, kuidas meil seal läinud on (slaidid lisatud protokollile). Kohe saab 5 aastat, kui majandustegevuse seadustiku üldosa seadus 2014. a juulis jõustus. Eesmärk oli lihtsustada ettevõtjate elu ja tuua ühtedele alustele erinõuetega tegevusalad. Seaduse rakendamisel oli reaalsus see, et kui seadus räägib ühest registrist, siis ta räägib MTR-ist, kuid ka sarnasest registritest, mida on kokku 11. Praegusel hetkel on sisse viidud andmete topelt küsimise keeld ehk ühekordne andmete küsimine, elektroonilise menetluse põhimõtte rakendamine. Andmetel on õiguslik tähendus, kui isik neid vaatab, siis ta eeldab, et need on õiged. Registripidamise osas on siis sisuliselt elektroonilise kättetoimetamise säte. Andmete MTR-i kandmisel läheb teade e-postile. Ametnik pidi varem osalema menetluses. Klassikalise dokumendi ära kaotamine rakendamisel eesmärgiks, seaduses küll volitusnorm, et võib kehtestada vorme, kuid neid pole kehtestatud ega veebilehel avaldatud. Taotlus läheb otse andmebaasi („Esita“ nupu vajutusel) ning menetleja lauale. Paber kandjal või e-postiga saadetud taotluse andmed peab kandma andmebaasi menetleja. Elektrooniline esitamine praktikas rakendunud alkoholi-, tubakaseadusest, ehituseadustikust tulenevate teadete esitamisel. Vorme ei saa PDF vormingus alla laadida. Eeltäidetud vormid – kui ettevõtja siseneb MTR-i, siis üldandmed on täidetud. Teade peale esitamist kohe avalik. Peamine

huvi oli see, et MTR on väga hea kontaktide leidmise koht, turustuskanal ja ettevõtjad ei tahtnud sellest kanalist ilma jääda. Tegevusloa taotluse andmetest moodustab loa andmekoosseis, tuli välja kolm erinevat menetluskäiku, mis on realiseeritud (vastavuskontroll, komisjon ja kooskõlastamine). Kuna klassikalist dokumenti ei teki, siis osa valdkondade nõue oli, et tekiks dokument ja digiallkirjastaks menetleja. Otsustaja autenditult keskkonnas ja vajutades kinnitamise nuppu pole vaja allkirjastada. Negatiivse haldusakti puhul on.

Liivi Karpištšenko – Haldusakt moodustub erinevatest andmeväljadest. Resolutsioon eraldi andmeväljas ja teised andmed teistes väljades.

Alar Teras – Oli osa valdkondi, kus pidi välja trükitama ka kindlasti luba. Põhimass on ikkagi see, et sa klassikalist dokumenti ei pea tegema, see on seaduses ka sees. Erisusi on ja võimalus on ka süsteemis olemas. Seaduses selline säte, et luba võib tekkida vaikimisi. Vaikimisi luba tekib sisuliselt mingi kuupäeva või kellaaja saabudes ja siis seal ei saagi tekkida klassikalist dokumenti. Andres Ruubas - Praktikaks ükski asutus ei julge kuupäevas üle minna. Nad võivad pikendada, aga pigem toimub kõik õigeaegselt. Teade või luba on kanne registris. Loa andmetest saab teha väljatrükki ja seda saab notar kinnitada, kuid digitemplit ei ole. Andmeid säilitatakse 10 aastat registriandmete kehtetuks tunnistamisest arvates. Peale seda kui ettevõtja on loobunud, siis aasta on avalik, peale seda aasta pärast läheb arhiivi ja on leitav ning arhiiviväärtust ei ole.

MTR-i aprilli 2019. a statistika andmetel on just transpordi valdkond see, kus on eriseadusest tulenev nõue, et mingi asi peab olema paberandjal sõidukis kaasas, sest elektrooniline luba pole aktsepteeritav. Näiteks veose vedu – kinnitatud ärakiri peab olema sõidukis. Takso puhul teenindaja- ja sõidukaart, seal polegi elektroonilise taotlemise tulemus väga halb. Elektrooniline menetlus ka TTJA sageduslubade puhul MTR-is. Selles valdkonnas tuleb enamasti taotlusi tuleb e-postiga, kuid oma olemuselt on ju see ka tegelikult nagu pabertaotlus. Paberist pole päriselt lahti saadud, sest transport oma paberdokumendi nõudega on sees.

Andres Ruubas – Näiteks Poolas ja Prantsusmaal sõites peab rekkajuhil olema paberil sõidukaart, kui politsei kontrollib. Nii kaua kui elektrooniline luba pole üleeuroopaline, siis polegi mingit muutust.

Liivi Karpištšenko – Üks küsimus ka see, et kas vahel on vaja kohtuvaidlustes taasesitatavat infot?

Andres Ruubas – Kord nädalas tehakse päring politseist, kus soovitakse andmeid MTR-i arhiivist. Infosüsteemi väljavõtted on kohtu jaoks aktsepteeritavad.

Liivi Karpištšenko – Andmetena hoidmise teemas on probleem andmete dubleerimisel dokumentidesse. Põhjendatakse, et on vaja tekitada n-ö tõendusväärtus, aga tegelikult see info, mida ja kes on menetlenud, millal info on tehtud säilib süsteemis ja selleks ei pea tegema eraldi dubleerivat ringi DHS-is. Dokumendi kujule tuleks viia vaid siis, kus infosüsteemis on vananenud lahendus ja andmed kirjutatakse enne säilitustähtaja saabumist üle ehk siis DHS-i pannakse dokument säilitamise jaoks. Või siis menetluse puhul näiteks see, et mõnel juhul eitavad otsused on nii erinevad erinevatel kordadel ja põhjus ei ole standardne. Sel juhul ei tehta eitavat otsust infosüsteemis, vaid DHS-is, aga mida aega edasi, seda vähemaks need teemad jäävad.

Andres Ruubas – Just, kõik jääb infosüsteemi alles, millal andmed tekkisid, kes tekitas jms.

OTSUSTATI:

2.1 Dokumendihaldusnõukogu võttis saadud info teadmiseks

3. DVK-lt DHXile ülemineku hetkeseis

Sander Randorg puudus. Liivi Karpištšenko tutvustas tema slaide ja teemat.

Liivi Karpištšenko (Sander Randoru slaidid lisatud protokollile) – DVK oli registreerijale mugavam kui e-post ja liituti ilma kohustuseta. Hetkel DHX-i kasutajaid 1236 asutust ja ettevõtet, kes kasutavad 9 erineva vahendaja teenust (RIK, SMIT, Interinx, Webware, HITSA jne).

Mait Kask – DVK-s sai näha, kas dokument on kohale jõudnud või ei. DHX-i kasutades seda võimalust ei ole.

Nõukogu liikmed rääkisid, et vahel on selgunud hiljem, et dokument ei ole kohale jõudnud. Peavad asutustest küsima, kas dokument on kätte saadud.

OTSUSTATI:

3.1 Teavitada RIA-t, et nende kodulehel puudub DVK sulgemise kuupäev.

3.2. Statistika dokumendi kohale jõudmise kohta võiks olla nähtav, hetkel peab asutustega ühendust võtma.

4. Valitsusasutuste dokumendihaldus

Liivi Karpištšenko tegi ülevaate ja lisis, et andmete küsimine on vajalik selleks, et saada valitsusasutuste dokumendihalduse hetkeolukorrast paremat pilti (slaidid lisatud protokollile). Selgitas, et koos praktikandiga vaatavad ja võrdlevad saadud infot erineval viisil. Selgitavad välja, kui palju on dokumendihaldureid, infotöötajaid, kui palju on teisi töötajaid ja panevad need andmed kokku registreeritud dokumentide ja arhiivi seisu infoga. Saadud infot tutvustatakse hiljem ka dokumendihaldusnõukogule.

5. Muud küsimused, järgmine koosolek.

OTSUSTATI:

5.1 Järgmine koosolek toimub sügisel.

5.2 Ideid järgmiseks koosolekuks saadetakse e-posti teel.

5.3 Teenuste nõukoguga toimub ühine koosolek samuti sügisel.

(allkirjastatud digitaalselt)
Liivi Karpištšenko
Koosoleku juhataja

Svea Žurba (Tallinna Majanduskool)
Protokollija

Lisa: ettekannete slaidid